

Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland

Spaarne 17
2011 CD HAARLEM

Zaaknummer : OD.356532
Behandelaar :
Betreft : Wnb; Ontheffing ex artikel 3.10, lid 2 van de Wet natuurbescherming, voor het doden van vossen met gebruik van geweer tussen zonsondergang en zonsopkomst, met gebruik van lichtbak, nachtzichtapparatuur en geluiddemper.

Geacht bestuur,

Op 25 oktober 2021 hebben wij uw aanvraag voor een ontheffing ex artikel 3.10, lid 2 van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen, welke bij ons geregistreerd is onder zaaknummer OD.356532. In deze aanvraag verzoekt u om ontheffing van de verboden genoemd in artikel 3.10, lid 1, sub a van de Wnb om maatregelen ter voorkoming en bestrijding van schade veroorzaakt door **vossen** (*Vulpes vulpes*) uit te kunnen voeren. Deze maatregelen staan opgenomen in het Faunabeheerplan Algemene Soorten 2017-2023 (hierna: FBP AS) dat op 18 juli 2017 door ons gedeeltelijk is goedgekeurd. U vraagt een ontheffing aan om in het belang van de bescherming van de wilde fauna (weidevogels) de vos te bestrijden binnen de gebieden zoals opgenomen op bijgevoegde kaart (zie de bijlage bij dit besluit¹). Deze gebieden betreffen weidevogelkerngebieden en de Natura 2000-gebieden met bodembroeders, met een bufferzone van 3 km met in het terrein voor handhavers en uitvoerders herkenbare grenzen rondom deze gebieden. U wilt daarbij gebruik maken van het geweer, voorzien van geluiddemper en instrumenten om in de nacht te kunnen schieten, kunstmatige lichtbronnen in de vorm van lichtbakken, lokfluit en hond. U wilt uitvoeren tussen zonsondergang en zonsopkomst, waarbij u de mogelijkheid wenst te hebben om het geweer te gebruiken vanaf of vanuit een stilstaand voertuig. U vraagt de ontheffing aan voor de periode van 1 februari 2022 tot 15 juli 2023. U onderbouwt aanvullend uw aanvraag in een document (zie bijlage 1 bij dit besluit), levert aanvullende bronnen aan en verwijst tevens naar de inhoud van het FBP AS. Uw aanvraag is een voortzetting van de vossenbestrijding die op grond van de reeds afgelopen ontheffing met zaaknummer OD.330565, d.d. 28 januari 2021, heeft plaatsgevonden.

Wij besluiten om u de gevraagde ontheffing te verlenen voor het doden van vossen met gebruik van het geweer voorzien van een geluiddemper en instrumenten om in de nacht te kunnen schieten, voor het gebruik van het geweer tussen zonsondergang en zonsopkomst, en voor het gebruik van kunstmatige lichtbronnen in de vorm van lichtbakken, en met behulp van de hond, binnen de gebieden zoals weergegeven op de kaart in de bijlage bij dit besluit.

¹ De kaart van de bijlage, met daarin de weergave van het uitvoeringsgebied, is tevens digitaal in te zien via <https://fbenoordholland.nl/ontheffingsgebieden-vos>

Wettelijk kader

Op grond van artikel 3.10, lid 2 van de Wnb kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er een in de artikel 3.8 of 3.10 van de Wnb genoemd belang in het geding is, onder bepaalde voorwaarden voor wat betreft beschermde inheemse diersoorten ontheffing verlenen van het bepaalde bij of krachtens artikel 3.10, lid 1 van de Wnb. Naast de aanwezigheid van een in de wet genoemd belang stelt de Wnb hierbij als voorwaarden dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat en dat er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Landelijke vrijstelling

Op grond van artikel 3.15, eerste lid van de Wnb zijn soorten aangewezen die niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen, en die in het gehele land schade veroorzaken. De vos is een aldus aangewezen soort. Via artikel 3.1, lid 2 van de Regeling natuurbescherming (hierna: Rnb) is de vos op grond van artikel 3.15, lid 1 van de Wnb "landelijk vrijgesteld". Met deze vrijstelling wordt het mogelijk af te wijken van de verbodsbepalingen zoals genoemd onder artikel 3.10 ter voorkoming van schade aan de in artikel 3.15, lid 6 van de Wnb genoemde belangen. De vos kan aldus door de grondgebruiker opzettelijk worden gevangen en gedood en zijn vaste voortplantings- of rustplaatsen kunnen door de grondgebruiker opzettelijk worden beschadigd of vernield. De ter uitvoering van deze landelijke vrijstelling aangewezen (en voor de bestrijding van de vos relevante) middelen en methoden betreffen geweren, aardhonden, de kastval en de vangkooi.

Nu u echter de vos wenst te bestrijden met andere middelen dan voorzien bij de hiervoor genoemde "landelijke vrijstelling" kunt u deze vrijstelling niet gebruiken. Dit volgt uit artikel 3.4 van de Regeling natuurbescherming. Voor de door u gewenste bestrijding van de vos dient u dus te beschikken over een ontheffing.

Provinciale vrijstelling

De provinciale vrijstelling van de vos, zoals geregeld in artikel 4.9 van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2020, ziet niet op de handelingen waarvoor u ontheffing vraagt. U kunt dan ook deze provinciale vrijstelling niet gebruiken.

Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland

In artikel 5, lid 2 van onze Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland van 6 september 2016 is bepaald dat aanvragen waarbij sprake is van de inzet van middelen, installaties of methoden in elk geval worden beoordeeld op nut, noodzaak en effectiviteit, waarbij de mogelijkheid van de toepassing van andere bevredigende oplossingen wordt meegewogen.

Voorts is in artikel 6, lid 2, onder a. van de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland bepaald dat een aanvraag om ontheffing die betrekking heeft op dieren als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid van de Wnb, en wordt aangevraagd in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, dient te worden onderbouwd met gevalideerde (onderzoeks-)gegevens.

Overwegingen

Zoals in artikel 3.8, lid 5 van de Wnb staat omschreven moet aan een aantal voorwaarden zijn voldaan voordat ontheffing van de verbodsartikelen van artikel 3.10 van de Wnb kan worden gegeven. Naast de in de wet genoemde voorwaarden dienen de in de aanvraag beschreven handelingen aan te sluiten bij de bepalingen van onze Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland. Hieronder zullen de verschillende afwegingen beschreven worden.

Citeren uit uw aanvraag en gebruik van uw bronvermeldingen

Op meerdere momenten kiezen wij ervoor om in de tekst van ons besluit te citeren uit uw aanvraag en uit uw FBP AS. Wij doen dat omdat wij in deze gevallen van mening zijn dat de door u aangeleverde onderbouwing in haar geheel de meest heldere weergave is van hetgeen u aanvraagt. Uw aanvraag hebben wij daarom toegevoegd als bijlage 1 bij dit besluit. Het FBP AS is op uw website te vinden via <https://fbenoordholland.nl/publicaties>. Een weergave van de bronvermelding is in deze stukken gegeven.

Schade aan wettelijk belang

Bij het afgeven van ontheffingen, op grond van artikel 3.8, lid 1 van de verboden van de Wnb, dienen wij te beoordelen of een in de wet genoemd belang in het geding is. U vraagt een ontheffing van de Wnb aan op grond van artikel 3.8, lid 5, sub b onder 1^o in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van natuurlijke habitats.

In uw aanvraag schrijft u over de schade aan het wettelijke belang op p. 2-4 het volgende:

"Nederland is een karakteristiek weidevogelland. Met name voor een soort als de grutto behoort Nederland tot één van de belangrijkste broedgebieden. Van de wereldpopulatie broedt ongeveer de helft in Nederland, en van de Noordwest- Europese populatie ca. 90%. Om deze reden heeft Nederland een internationale verantwoording voor de instandhouding van deze soort. Dit is vastgelegd in de Vogel- en Habitatrichtlijn, die zijn verankerd in de Wet Natuurbescherming. Dit verplicht Nederland maatregelen te nemen om rode-lijstsoorten actief te beschermen. Noord-Holland heeft een van de hoogste weidevogeldichtheden van Europa en speelt dan ook een sleutelrol in het behouden van deze soorten. In het Actieplan Weidevogels van Noord-Holland staat divers beleid beschreven, onder andere het aangepast inrichten van het landschap, waterbeheer, aangepaste landbouwmethoden, planologie en predatiebeheer. Er is samenwerking met bijvoorbeeld het planologische instrumentarium van Natuurnetwerk Nederland, er worden weidevogelgebieden aangewezen en subsidies verleend ter bescherming van weide- en akkervogels.

Ondanks verschillende maatregelen zijn de afgelopen decennia de aantallen weidevogels in Nederland flink afgenomen. Bij de grutto en de kievit is de laatste jaren zelfs een versnelling in de afname zichtbaar – dit in een dergelijke mate dat Nederland niet voldoet aan de verplichtingen die wettelijk aan haar zijn gesteld omtrent verantwoordelijkheid voor weidevogelpopulaties, vastgesteld in de EU-Vogelrichtlijn, de EU-Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern inzake Natuurbescherming in Europa en het Verdrag Inzake Afrikaans-Euraziatische Watervogels (AEWA).

De achteruitgang van het aantal weidevogels heeft verschillende oorzaken. De belangrijkste is dat het leefgebied van weidevogels de afgelopen jaren sterk is veranderd en de weerpatronen grilliger worden, waardoor het maai-beheer per jaar verschilt, het voedselaanbod fluctueert en verschuilingsmogelijkheden niet altijd voldoende aanwezig zijn. Als gevolg hiervan zijn de populaties kleiner geworden, waardoor ze kwetsbaarder zijn voor externe factoren zoals predatie. Predatie is een natuurlijk proces – een gezonde populatie is robuust en kan verliezen door predatie meestal zelf opvangen. Bij instabiele situaties, waarbij het voedselaanbod laag is of de populaties klein zijn, kan predatie negatieve effecten hebben. De vos is een belangrijke predator tijdens het broedseizoen. Vanaf de jaren 70 is de vos zich steeds meer door Nederland gaan verspreiden, in Noord-Holland eerst vooral in de duinen langs de kust en later ook landinwaarts. De vos profiteert van de menselijke aanwezigheid in het open land, en de toename in bebouwing en recreatiegebieden betekent daarmee uitbreiding van het leefgebied. Verschillende onderzoeken laten zien dat de aanwezigheid van vossen in veel gebieden een negatief effect heeft op het broedsucces van de weidevogels. Hoofdzakelijk daardoor staat de vos op de landelijke vrijstellingslijst. Hoewel eerst werd gedacht dat de vos voornamelijk legfels predeert, lijkt recent onderzoek erop te wijzen dat deze ook een grote impact heeft op de kuikenoverleving.

In het FBP AS worden naast Wijdewormer ook de gebieden Schaalsmeer (bij Wormer) en Amstelland (Ouderkerk a/d Amstel) als voorbeeld genoemd van weidevogelgebieden waarin de vos een duidelijk negatief effect heeft op de populaties. Daarnaast is in het gebied Waterland en Dijken in 2020 de vos met zekerheid als predator van 124 nesten van weidevogels waargenomen. Uit het weidevogelleefgebied bij Normer- en Marskepolder op het voormalige eiland Wieringen, is bekend dat in 2020 69% van het totaal aantal gevonden nesten gepredeerd en verlaten waren waarbij uit camerabeelden duidelijk werd dat de vos hierin een belangrijke rol speelt. Weidevogelgebied de Westerlanderkoog (Wieringen) laat zien dat er in 2020 sprake was van een vos die in kort tijdsbestek dusdanig veel nesten heeft gepredeerd, dat er in 2020 helemaal geen broedsucces van weidevogels is geregistreerd.

Tot slot kan de aanwezigheid van de vos ook zonder directe predatie al een significant effect op broedende vogels hebben. Uit onderzoek volgt dat de aanwezigheid van bewoonde vossenbouwen een negatieve invloed heeft op de dichtheid van de broedende weidevogelgroepen en dat er dus minder broedende weidevogels rondom vossenbouwen terug te zien zijn. Daarnaast worden nesten vaker verlaten als er predatoren in het gebied aanwezig zijn en nabijgelegen nesten worden gepredeerd.

Door in te zetten op de verbetering van het habitat wordt getracht de weidevogelpopulaties weerbaar te maken. Helaas is de weidevogelsituatie in Nederland nu dermate ongunstig dat predatie een groot en acuut risico vormt voor levensvatbaarheid van de populaties.

Ook andere populaties grondbroeders worden bedreigd door predatie door vossen. In de kustgebieden (waaronder Noord-Holland) zijn grondbroedende zilvermeeuw- en stormmeeuwkolonies door de komst van de vos grotendeels verdwenen. Voor de overige onderbouwving zie het Faunabeheerplan Algemene Soorten pagina 144. De argumenten die in deze ontheffingsaanvraag worden beschreven voor de bescherming van weidevogels zijn ook van toepassing op andere grondbroeders.”

In uw aanvraag benoemt u dat Nederland, en ook Noord-Holland, een grote rol spelen in de Europese bescherming van weidevogels. U stelt dat de weidevogels voornamelijk onder druk staan door ongeschikt habitat, grillige weerpatronen en voedselaanbod. Predatie is in een gezonde populatie volgens u geen probleem. Omdat de weidevogelsituatie echter zeer ongunstig is, zorgt de aanwezigheid van de vos er volgens u voor dat er een groot en acuut risico is voor de levensvatbaarheid van de populaties. Het is de spreekwoordelijke druppel die de emmer kan doen overlopen.

Op basis van de landelijke vrijstelling kunnen grondgebruikers echter reeds vossen bestrijden met het geweer, in het belang van de bescherming van flora en fauna, in dit geval weidevogels. De nu aangevraagde ontheffing biedt de ruimte om, aanvullend op de landelijke vrijstelling, ook na zonsondergang de bestrijding van de vos mogelijk te maken. Het is daarom van belang om te beoordelen of het aanvullend nachtelijk bestrijden van vossen en bijdraagt aan de weidevogelbescherming. De uitspraak van de rechtbank Den Haag van 5 januari 2021 (ECLI:NL:RBDHA:2021:199), over een voor Zuid-Holland afgegeven vossenontheffing, biedt een leidraad voor die beoordeling:

- i. er moet aannemelijk worden gemaakt dat afschot met de aangevraagde middelen en maatregelen leidt tot meer gedode vossen, en
- ii. er moet aannemelijk worden gemaakt dat een toename van het aantal gedode vossen leidt tot een afname van het predatiepercentage.

In ons u bekende verweerschrift van 21 april 2021 met kenmerk OD.337246, inzake een bezwaarprocedure over de voorgaande ontheffing t.b.v. de bestrijding van vossen d.d. 28 januari 2021 (OD.330565) hebben wij hierover reeds het navolgende gesteld:

- i. Uit de door u aangeleverde gegevens concludeert u dat tussen 2017 tot en met 2021 in de periode van februari tot en met juli meer vossen in de nacht zijn geschoten op basis van ontheffingen, dan overdag op basis van de landelijke vrijstelling. Wij komen tot de conclusie dat afschot in de nacht effectiever is gebleken dan overdag, en dat het totaal aantal bestreden vossen ruim wordt verdubbeld. Hiermee is duidelijk gemaakt dat het gebruik van de ontheffing zal leiden tot meer gedode vossen.
- ii. Het weren van vossen middels rasters (die andere, kleinere, diersoorten waaronder ook predatoren als hermelijn en wezel wel gewoon doorlaten) heeft op meerdere locaties in Noord-Holland geleid tot een toename in broedsucces voor weidevogels, en een afname van predatie. Daarentegen heeft de komst van de vos juist geleid tot een sterke afname of zelfs het verdwijnen van broedkolonies op meerdere plekken in Noord-Holland. Op basis van ervaringen uit het veld concluderen we dan ook dat de vos in Noord-Holland een belangrijke rol speelt bij de predatieverliezen van weidevogels, en dat andere predatoren die predatierol niet één op één overnemen of versterken wanneer de vos uit een gebied verdwijnt. Er is geen reden om aan te nemen dat deze situatie sinds 2021 in belangrijke mate is veranderd.

Hoewel het gebruik van rasters het meest effectief is om predatie van de vos te beperken is dat, zoals later in deze ontheffing nog nader wordt toegelicht, niet het meest haalbare alternatief om de algehele predatieproblematiek op te lossen. Afschot is nodig, maar moet wel iets bijdragen aan de oplossing. Uit Sovon-rapport 2020/41² blijkt dat de predatie op weidevogellegfels in gebieden zonder vossenbeheer door afschot 78% was, terwijl in gebieden mét afschot van vossen sprake was van 63% predatie. Er is dus sprake van een positief effect door afschot, al is dat minder sterk dan bij het gebruik van rasters. Het

² Teunissen W., Kampichler C., Majoor F., Roodbergen M. & Kleyheeg E. 2020. Predatie-problematiek bij weidevogels. Sovon-rapport 2020/41. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen

Sovon-rapport 2020/41 erkent ook dat vooral voor de vos predatorbeheer nog noodzakelijk is. Op basis van deze overwegingen zijn wij van mening dat een toename van het aantal gedode vossen in weidevogelkerngebieden en in Natura 2000-gebieden met bodembroeders, zoals deze toename wordt mogelijk gemaakt met de door u aangevraagde ontheffing, leidt tot een afname van het predatiepercentage bij weidevogels.

Gelet op de door u aangeleverde gegevens en de onverminderde actualiteit van de door u en ons naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij met u van oordeel dat de vos een negatief effect heeft op de omvang en het aantal en daarmee op de levensvatbaarheid van weidevogelpopulaties. Een gerichte, nachtelijke bestrijding van de vos levert een bijdrage aan de bescherming van de individuele weidevogels en daarmee tevens van de populaties waarvan zij deel uitmaken. Wij zijn van oordeel dat u het voornoemde belang voldoende heeft onderbouwd.

Andere bevredigende oplossingen

Volgens de Wnb kan een ontheffing uitsluitend verleend worden, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat.

Over de verschillende factoren, maatregelen en andere oplossingen die een rol spelen bij weidevogelbescherming en predatiebeheer schrijft u in uw aanvraag op p. 4-8 het volgende:

"Een voor weidevogels (of grondbroeders in het algemeen) geoptimaliseerd gebied van voldoende omvang is de beste bescherming tegen predatie. Hoewel beleid is ingezet om dit te realiseren vergt het nog veel tijd voor het zover is. Ondertussen worden door klimaatveranderingen de weerpatronen grilliger, wat naast niet-geoptimaliseerd habitat ook een negatieve invloed kan hebben op het voedselaanbod. Hierdoor kan predatie grote effecten hebben op de nog onvoldoende robuuste populaties. Predatie kan op verschillende manieren worden beperkt via beleid dat zich richt op het inrichten van gebieden ten gunste van de grondbroeders en het inzetten van preventieve maatregelen om ze tegen predatoren te beschermen. Dit is eveneens een uitvloeisel van de internationale verplichtingen die overheden op zich hebben genomen om vogels die in hun voortbestaan bedreigd worden (rode-lijstsoorten) actief te beschermen. Hieronder staat uiteengezet welke maatregelen worden ingezet om de predatie van de vos te beperken, en de mate waarin deze op locatie effectief en inzetbaar zijn.

Aanwijzing weidevogelkerngebieden en omgevingsinrichting. De inrichting van het landschap heeft grote invloed op broedsucces en predatie. Met het aanwijzen van weidevogelkerngebieden heeft de provincie kansrijke gebieden geselecteerd waarbinnen het behoud en de bescherming van weidevogels prioriteit kunnen hebben - de gebieden zijn dus geselecteerd op de potentie voor weidevogels. Grondgebruikers in weidevogelkerngebieden worden onder meer door middel van subsidies gestimuleerd om de bedrijfsvoering aan te passen, zoals later maaien, hoger maaien, minder bemesten, het ongemoeid laten van kruiden- en bloemrijke overhoekjes, het aanhouden van een hoger (grond-)waterpeil en het ongemoeid laten van oeverbegroeiing. Daarnaast worden er in Noord-Holland door terreinbeheerders en weidevogelbeschermers veel inspanningen geleverd om de inrichting van weidevogelleefgebieden te optimaliseren - in de bijlage is een overzicht opgenomen, waarin de Agrarische Natuurvereniging Hollands Noorden, het Collectief Noord-Holland Zuid, Water, Land & Dijken, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Stichting de Hooge Weide en De Vogelbescherming aangeven welke maatregelen ze treffen verspreid over meer dan 50 weidevogellocaties in Noord-Holland. Deze maatregelen betreffen onder andere het coördineren van maaibeheer (mozaïekbeheer), het inzaaien van kruidenrijke zaadmengsels, het verwijderen van bomen die dienen als uitkijkpunt voor roofvogels, het vernatten van gebieden middels het vormen van plasdrasgebieden, het maaien van riet, het plaatsen van vossenwerende rasters en het verwijderen van bosschages die dienstdoen als schuilplaatsen voor vossen en andere grondgebonden predatoren. Staatsbosbeheer voert weidevogelbeheer onder andere uit in de Eilandspolder en Mijzenpolder, Waterland, West-Friesland en Wieringen en richt zich daarbij op beheer in de vorm van grondwaterbeheer, verschraling, mozaïekbeheer en het verwijderen van opslag van groenstructuren. In sommige Natura-2000 gebieden zijn andere grondbroeders aanwezig. In deze gebieden wordt middels beheerplannen prioriteit gegeven aan en actie genomen voor het behouden van deze soorten.

Dat betekent echter niet dat alle gebieden zich nu al in een optimale staat bevinden. Die 'optimale staat' kan zelfs per gebied verschillen - er zijn verschillende maatregelen beschikbaar, maar lokaal kan de mogelijkheid voor en effectiviteit van een maatregel

verschillen. Tussen organisaties zijn er grote verschillen met betrekking tot financiële middelen en inzet. Sommige grotere organisaties, zoals de terreinbeherende organisaties, zijn beter in staat om grote werkzaamheden uit te voeren (het plaatsen van rasters of op grote schaal inrichten van plasdrasgebieden), terwijl andere, kleinere (vaak vrijwilligers)organisaties zich meer richten op kleinschalige ingrepen zoals het verwijderen van bomen of bosschages. Op praktisch vlak zijn sommige maatregelen niet goed uit te voeren vanwege de natuurlijke omgeving: het plaatsen van vossenwerende rasters in moerasachtig, waterrijk gebied is bijvoorbeeld een uitdaging (zie volgende punt). Daarbij geldt dat weidevogelgebieden voortdurend in ontwikkeling zijn, constant worden onderhouden, verbeterd of veranderd om in te spelen op nieuwe inzichten, veranderingen in milieu, klimaat, populatieontwikkelingen of landbouw- of recreatief gebruik. Daarnaast kan het aanpassen van de gebiedsinrichting de aanwezigheid van predatoren niet voorkomen. Vossen zijn zeer flexibel en kunnen zich in een breed scala aan beschutting vestigen. De aanwezigheid van de mens in het weidelandschap, van recreatiegebieden tot infrastructuur, biedt hier vele mogelijkheden voor. Een open landschap is gunstig voor groundbroeders. Het is echter zeer lastig om de landschapsinrichting hierop aan te passen, omdat deze vaak onderhevig is aan diverse belangen. Organisaties lopen in die gebieden tegen beperkingen op wanneer eigendom van derden kan leiden tot beschutting voor vossen (zoals huizen, schuren, gestalde landbouwvoertuigen, rommelhoekjes, recreatie-eilanden).

Vangen en elders uitzetten. Een gevangen en verplaatste vos kan elders schade aanrichten aan belangen van derden. GS heeft in artikel 5.1 van de Beleidsregel opgenomen dat uitzetten niet wordt toegestaan ten behoeve van de jacht en alleen ten behoeve van herintroductie en/of repopulatie volgens de richtlijnen voor herintroductie van de International Union for the Conservation of Nature (IUCN). De FBE zal daarom geen ontheffing aanvragen voor het vangen en elders uitzetten van vossen.

Vossenrasters. Om vossen buiten een broedgebied te houden kan er een raster worden geplaatst rondom het gebied. Rasteren is een zeer effectieve maatregel: in een studie door Teunissen et. al bleek dat het uitkomstpercentage binnen uitgerasterde gebieden 89% bedroeg, tegenover 20% in gebieden zonder vossenrasters. Hierbij kunnen zowel vaste rasters als flexinetten ingezet worden.

Daartegenover staat dat deze rasters intensief onderhoud vereisen en duur zijn. Enkele gespannen draden zullen de vossen niet weghouden, de rasters moeten aan specifieke eisen voldoen om effectief te zijn. De bovengrondse draden mogen niet in contact komen met vegetatie, dus er moet regelmatig gemaaid worden. Vossen zijn slim en zullen snel gebruik maken van defecten. Er zal zeer frequent controle moeten plaatsvinden, en deze onderhoudsactiviteiten kunnen tot structurele verstoring van broedende (weide)vogels leiden. Omdat vossen gravers zijn zal, afhankelijk van de locatie, het elektrisch raster moeten worden aangevuld met een ingegraven raster. In verband met grondgebruik, bijvoorbeeld agrarische werkzaamheden, is dat niet altijd haalbaar. In waterrijke gebieden is het plaatsen van een raster soms helemaal niet mogelijk. Ook moeten veel rasters jaarlijks geplaatst en weer weggehaald worden. Bij een omvang van meerdere hectares kan het onderhoud van de rasters onuitvoerbaar worden. Wanneer men een groter gebied wil uitrasteren moet zij er bovendien zeker van zijn dat er zich op dat moment geen vos binnen de grenzen bevindt, wat zeer lastig is vast te stellen. Grote gebieden hebben ook het nadeel dat deze het land van meerdere boeren bestrijken, en er met betrekking tot onderhoud en systematische inzet grotere kans op inconsistentie is. De meeste (weide)vogelbeschermingsorganisaties bestaan uit vrijwilligers en komen rond van donaties - de inzet en kosten die de rasters vragen zijn vaak niet in verhouding met de middelen van deze organisaties (zie noot). Ook kan grootschalig gebruik van de rasters de mobiliteit van andere fauna beperken of zelfs de fauna verwonden, wat ingaat tegen de doelen van het beleid van het Rijk en de provincie. Daarnaast blijken de stroomdraadapparaten diefstalgevoelig. Hekken zijn dus vooral een effectieve maatregel in kleinere broedgebieden met specifieke concentraties broedende (weide)vogels.

Hoewel rasters vaak worden aangedragen als alternatief voor predatiebeheer blijkt in de praktijk regelmatig dat vossen toch een weg door het raster vinden, waarna zij in één nacht een groot aantal nesten prederen (surplus killing). Ook kan het uitrasteren van delen van een broedgebied juist predatoren aantrekken doordat prooi daar worden geconcentreerd. Daarom besluiten veel organisaties om rastergebruik en predatorenbeheer naast elkaar in te zetten. In het reservaat in Mosselwiel (westelijk van Anna Palowna) was

het raster in de jaren hiervoor nooit succesvol. Dit jaar werd er voor het eerst aanvullend afschot gepleegd en was het broedsucces hoog.

Noot – kosten rasters: Het plaatsen en onderhouden van rasters brengt hoge kosten met zich mee. Zo geeft Natuurmonumenten aan dat in de Harger- en Pettemerpolder de onderhoudskosten van een raster van 2,5 kilometer jaarlijks € 3.500 bedragen, terwijl Staatsbosbeheer voor een elektrisch raster in de Kinsel (Waterland) samen met de gemeente Amsterdam in 2020 meer dan € 10.000 kwijt was voor het onderhoud, en met dit onderhoud maar liefst 192 manuren waren gemoeid. In het Wormer- en Jisperveld kostte de aanleg en aanschaf van een elektrisch vossenwerend raster Natuurmonumenten € 10,- tot € 15,- per meter. Een oppervlakte van 12 hectare werd hiermee omsloten, voor een totaalprijs van € 15.000. Onderhoudskosten daarvan belopen € 4.000 per jaar. In financieel opzicht is dus het opschalen naar uitrastering van grotere oppervlakten vrijwel niet rendabel of betaalbaar, nog daargelaten alle praktische en technische aspecten die bij de plaatsing van dergelijke omvangrijke rasters een rol spelen.

Predatiebeheer. (Weide)vogelorganisaties werken hard om alle middelen die zij tot hun beschikking hebben in te zetten voor het behouden van de grondbroeders, en maken afwegingen voor maatregelen op basis van kennis, ervaring en middelen. Natuurlijke omstandigheden en beschikbaarheid van middelen en menskracht kunnen evenwel de grenzen van die optimalisatie betekenen. Dan kan alsnog voorkomen dat predatie een zodanig sterk effect dat de broedsuccessen laag zijn. In dat geval kan er in samenspel met deze maatregelen ingezet worden op predatiebeheer, als onderdeel van de mix van maatregelen die wordt toegepast om de bescherming van weidevogels in de Noord-Hollandse weidevogelleefgebieden vorm te geven.

Het Aanvalsplan Grutto, tot stand gekomen met medewerking van De Vogelbescherming, formuleert vier speerpunten die in combinatie met elkaar de bescherming en de toekomst van de grutto in Nederland kunnen dienen. Volgend op voldoende kansrijk leefgebied, een hoger waterpeil en een aangepast agrarisch beheer wordt als vierde speerpunt aangegeven (pagina 7):

'Het vierde punt betreft actief predatorenbeheer, vooral als tijdelijke noodmaatregel om een werkelijk evenwicht te herstellen. Bij een voldoende schaal en inrichting blijken in dat geval de grotere en meer diverse weidevogelpopulaties onder aanvoering van de kievit in staat tot een redelijke mate van zelfverdediging. Het gaat om (a) minimale bebouwing/ruigte/bebossing om dekking en hoge 'uitkijkposten' van predatoren te beperken, (b) inrichtingsmaatregelen zoals hoge waterpeilen en bijvoorbeeld het uitrasteren van weilanden die predatoren de toegang belemmeren, (c) beperking van de herkenbaarheid van nesten bijvoorbeeld door te kleine plukjes gras rond nesten na het maaien, en (d) be- c.q. verjaging. De range voor dat beheer is evenwel groot: buizerd, ooievaar, zwarte kraai, bunzing, hermelijn, vos, (steen)marter, verwilderde kat. "Doe je het niet, dan is alle gruttobeheer weggegooid geld", zeggen veel praktijkdeskundige veehouders in het Eemland. In Noordwest-Overijssel bleek meer dan 50 procent van de nesten verloren te gaan aan predatie en slechts 1 procent als gevolg van werkzaamheden op het (boeren)land.'

Over het plaatsen van de vos op de vrijstellingslijst zegt de Rechtbank Zeeland West-Brabant het volgende:

'In de Nota van Toelichting bij artikel 3.1 van het Besluit natuurbescherming en in de toelichting op artikel 3.1 van de Regeling natuurbescherming wordt uiteengezet dat ten aanzien van de vos geen effectieve middelen voorhanden zijn ter voorkoming van schade zonder dat verbodsbepalingen uit de Wnb worden overtreden.'

Over het aandeel van de vos in de achteruitgang van de weidevogels staat op pagina 38 van de Boerenbalans het volgende:

'Complexe interacties
Veel factoren hebben invloed op elkaar en maken het een complex geheel. Door lage grondwaterstanden en mestinjectie droogt de bodem uit, waardoor bodemdieren te diep zitten voor weidevogels. Gras kan hierdoor juist snel groeien, waardoor kruiden worden verdrongen en een dichte grasmat ontstaat waarin kuikens weinig voedsel kunnen vinden. Onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen laat zien dat kuikens van grutto's in Fryslân door voedselgebrek een

structureel ondergewicht hebben en er dus langer over doen om vliegvlug te worden. Daardoor wordt de kans groter dat ze tijdens de kuikenfase ten prooi vallen aan predatie. Waterstanden, landbewerking, voedselaanbod en predatie kunnen dus niet los van elkaar gezien worden.'

Het bestrijden van de vos wordt dan ook niet als enige oplossing aangedragen, maar als onderdeel van een pakket van maatregelen, zoals voorgesteld in het Actieplan Weidevogels van Provincie Noord-Holland. Ook is het geen maatregel die individueel ingezet mag worden, zonder aandacht te besteden aan de landschappelijke inrichting van het weidevogelgebied. Het doel is om te kunnen bijdragen aan de bescherming van de weidevogels, door weidevogelbeheerders de mogelijkheden te bieden die ze nodig hebben om dat weidevogelbeheer op alle aspecten goed te kunnen toepassen. Hierbij is overigens niet gezegd dat predatiebeheer pas kan worden ingezet als al het andere al is toegepast – de conditie van de weidevogelpopulaties laat weinig speling toe, en zelfs gemiddelde predatiedruk kan al een risico vormen voor het voortbestaan van de populaties. Het verbeteren van leefgebieden en het monitoren van nest/broedsucces en predatie kan vele jaren in beslag nemen. In deze tijd kunnen de populaties zo ver zijn afgenomen dat ze niet meer levensvatbaar zijn. Vossenbeheer wordt daarom ingezet om de druk op de weidevogels te verlichten, tot de habitatkwaliteit op niveau is en de populaties robuust zijn. Ook Sovon benadrukt dat het gaat om het gezamenlijk inzetten van verschillende maatregelen die tot het gezamenlijke doel van een gezonde weidevogelpopulatie moeten komen. Zolang andere oplossingen worden bedacht en geprobeerd zonder (nog) tot bevredigende resultaten te komen kan het zorgvuldig beheer van predatoren één van de in te zetten middelen zijn."

In uw aanvraag benoemt u dat er een aantal maatregelen zijn die bij kunnen dragen aan het verbeteren van de weidevogelpopulaties doordat het habitat door deze maatregelen wordt verbeterd. Deze maatregelen worden al op veel plekken toegepast, maar dat betekent volgens u nog niet dat deze habitats zich meteen in een optimale staat bevinden. Het kost veel tijd, geld en is afhankelijk van een groot aantal andere factoren. Er zitten dus begrenzingen aan de mogelijkheid om snel en goed een optimalisatie van kwetsbare weidevogelgebieden te bewerkstelligen. Het bestrijden van vossen is daarmee volgens u een noodzakelijke toevoeging aan alle andere maatregelen die reeds worden getroffen. Wijn het op dit punt met u eens.

Een van de meest effectieve manieren om erop kortere termijn voor te zorgen dat de predatie van weidevogels door vossen wordt vermindert, is volgens u het aanleggen van (vaak elektrische) vossenwerende rasters. U heeft aangegeven dat dit, ondanks dat het op lokaal niveau effectief kan zijn, ook grote praktische en financiële nadelen kent. Gelet op de schaal van de door u geschetste problematiek zijn wij met u van mening dat het aanleggen van vossenwerende rasters dan ook geen realistisch alternatief is om zonder de bestrijding van de vos de bescherming van weidevogels te bewerkstelligen.

Vossen mogen daarnaast al worden bestreden op grond van de landelijke vrijstelling, zoals dit volgt uit artikel 3.15, eerste lid 1 van de Wnb. Aanvullend vraagt u desalniettemin om extra mogelijkheden om vossen te kunnen bestrijden. Hierover schrijft u op pagina 8 van uw aanvraag het volgende:

"De vos kan onder verschillende condities beheerd worden. Omdat de vos in het gehele land veelvuldig schade aanricht, onder andere op het gebied van inheemse fauna waarvan in het bijzonder weidevogels, geldt er voor het bestrijden van de vos een landelijke vrijstelling (ex artikel 3.15 Wnb). Dit betekent dat overdag met een limitatief aantal wettelijk toegestane middelen in Nederland vossen kunnen worden gedood vanwege het aanrichten van deze schade. Daarnaast is hierbij geconcludeerd dat er geen reële alternatieven beschikbaar zijn in de vorm van effectieve middelen of methoden om de betrokken schade te voorkomen zonder overtreding van de verbodsbepalingen. In haar brief van 7 oktober 2014 aan de Tweede Kamer heeft de Staatssecretaris bevestigd dat er aan de wettelijke belangen (zoals het volledig uitgenut zijn van preventieve maatregelen) voor deze vrijstelling nog steeds voldaan wordt, en predatie op weidevogels zelfs als belangrijkste punt naar voren komt. De vrijstelling houdt in dat in het hele land de vos jaarrond door grondgebruikers kan worden bestreden met kastvallen en vangkooien, en tussen zonsopkomst en zonsondergang daarbij met behulp van het geweer. De vrijstelling geldt het hele jaar, behalve voor de inzet van aardhonden, welke is toegestaan van september tot en met februari.

Voor het reduceren van de vossendichtheid in de weidevogelbroedgebieden en Natura 2000-gebieden met andere grondbroeders biedt de vrijstelling niet voldoende ruimte. Vossen zijn schemer- en nachtdieren, en laten zich overdag nauwelijks zien. Daar komt bij dat vossen die foerageren in een broedgebied daar niet per se zijn gevestigd. Dit betekent dat de vos voornamelijk 's nachts in de broedgebieden aanwezig is. Overdag beheren biedt daarom niet voldoende mogelijkheid om daadwerkelijk de vossen te bestrijden die het op grondbroeders hebben gemunt. Om doelgericht vossen te bestrijden die een actief gevaar voor grondbroeders vormen, is er dus rondom en gedurende de kwetsbare broedperiode een aanvulling nodig op de landelijke vrijstelling. In de brief aan de Tweede Kamer geeft de Staatssecretaris aan dat het gewenste effect in de vossenbestrijding behaald kan worden door de inzet van verschillende middelen en methoden naast elkaar, waaronder kunstlichtgebruik. Een provinciale ontheffing op nachtelijke bejaging met behulp van kunstlicht en nachtzichtapparatuur maakt mogelijk dat de aanpak van predatie plaatselijk effectiever kan worden uitgevoerd."

In uw aanvraag benoemt u dat de mogelijkheden die de landelijke vrijstelling ten aanzien van de bestrijding van de vos biedt niet voldoende zijn om via deze maatregel de weidevogels effectief te beschermen. Vossen zijn grotendeels schemer- en nachtdieren en overdag lastig te zien. 's Nachts foerageren ze veelal in broedgebieden, terwijl ze overdag elders kunnen verblijven. Nachtelijke bestrijding is volgens u dus noodzakelijk om vossen te bestrijden die een actief gevaar voor grondbroeders vormen. Gelet op het voorgaande zijn wij met u van mening dat alleen het gebruik van de landelijke vrijstelling ter bestrijding van de vos gedurende het broedseizoen niet voldoende is om de gewenste bescherming van grondbroedende (weide)vogels te behartigen.

Staat van instandhouding

De laatste voorwaarde waaraan voldaan moet worden voordat een ontheffing van de verboden in de wet kan worden verleend is dat er geen afbreuk mag worden gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. In uw FBP AS stelt u hierover het volgende voor wat betreft de situatie binnen uw beheergebied:

"De cijfers van het Meetnet Dagactieve Zoogdieren (CBS, Sovon en Zoogdierverseniging, onderdeel van het Netwerk Ecologische Monitoring) laten zien dat het aantal vossen in de provincie Noord-Holland vrij stabiel is, met een uitschieter naar boven in 2010 (figuur 7.81). Er is geen betrouwbare schatting van absolute aantallen vossen in de provincie. (...)

De afgelopen periode zijn er jaarlijks tussen de circa 100 en 900 vossen geschoten met de ontheffing voor kunstlicht (behalve in 2014, toen er nul werden geschoten; reden: ontheffing beëindigd 04-12-2013). Er was echter geen verplichting voor het rapporteren van vossen die onder de landelijke vrijstelling werden geschoten. De cijfers zijn dus onvolledig, ze geven immers enkel de aantallen weer die geschoten zijn op basis van de ontheffingen voor kunstlicht. (...)

Het is onbekend welk deel van de vossenpopulatie wordt geschoten, maar aangezien de populatie stabiel is, lijkt afschot of geen invloed op de populatieomvang te hebben of heeft gezorgd voor een stabilisatie van de populatie. (...)"

Op pagina 9 van uw aanvraag geeft u grafieken weer waarbij de cijfers van het afschot tussen 2017 en 2021 zijn weergegeven.

U geeft over de staat van instandhouding van de vos verder op pagina 2 van uw aanvraag:

"In Noord-Holland is de vossenstand stabiel, maar beheerders geven aan steeds meer vossen waar te nemen in en rond de broedgebieden. Het NDFF stelt dat lokaal de vossenstand beïnvloed kan worden, maar dat op grotere schaal schadebestrijding nauwelijks invloed heeft op de stand."

De wetgever heeft bij het opstellen van de landelijke vrijstelling reeds beoordeeld dat de vos in Nederland niet in zijn voortbestaan bedreigd wordt en dat hij dat gevaar ook niet loopt.³ Hierin is sindsdien geen verandering gekomen. Gelet op de door u aangeleverde gegevens blijkt het reeds uitgevoerde beheer door middel van afschot geen negatief effect te hebben op de populatieontwikkeling van de vos in Noord-Holland.

Wij zijn dan ook van mening dat door het gebruik van de door u gevraagde ontheffing geen afbreuk wordt gedaan aan het streven om de vos in zijn natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Middelen en methoden

Ingevolge artikel 3.25, lid 1 van de Wnb wijzen wij de middelen en methoden aan waarvan gebruik wordt gemaakt bij de uitvoering van de ontheffing. Op grond van artikel 5, lid 2 van onze Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland van 6 september 2016 beoordelen wij de inzet van de gevraagde middelen, installaties of methoden op nut, noodzaak en effectiviteit.

Gebruik van het geweer tussen zonsondergang en zonsopkomst

U heeft een ontheffing aangevraagd voor het gebruik van het geweer tussen zonsondergang en zonsopkomst. Op basis van artikel 3.16, lid 1, sub a van het Besluit natuurbescherming is het verboden het geweer te gebruiken voor zonsopkomst en na zonsondergang. Op grond van artikel 3.26, lid 3 Wnb is het mogelijk om ontheffing te verlenen van het verbod op het gebruik van het geweer voor zonsopgang en na zonsondergang.

U geeft op p. 8 van uw aanvraag aan dat vossen schemer- en nachtdieren zijn, die zich overdag nauwelijks laten zien. Daar komt bij dat hoewel een vos kan foerageren in weidevogelgebied, dat nog niet wil zeggen dat hij zich daar heeft gevestigd. Dit betekent dat de vos voornamelijk 's nachts in de weidevogelgebieden aanwezig is. Alleen overdag beheren biedt daarom niet voldoende mogelijkheid om daadwerkelijk vossen te bestrijden. Om de vossenstand lokaal, in en rondom weidevogelgebieden, te beperken, is het dus rondom en gedurende de kwetsbare broedperiode noodzakelijk om de vos ook in de nacht met het geweer te kunnen bestrijden.

Uit de door u aangeleverde gegevens concludeert u dat tussen 2017 tot en met 2021 in de periode van februari tot en met juli meer vossen in de nacht zijn geschoten op basis van ontheffingen, dan overdag op basis van de landelijke vrijstelling. Uit het voorgaande volgt dat de bestrijding van de vos in de nacht effectief is. Wij verlenen u daarom ontheffing voor het gebruik van het geweer voor zonsopgang en na zonsondergang.

Gebruik van een geweer voorzien van instrumenten om in de nacht te schieten, en het gebruik van een kunstmatige lichtbron in de vorm van een lichtbak

U heeft een ontheffing aangevraagd voor het gebruik van het geweer voorzien van instrumenten om in de nacht te schieten, en voor het gebruik van een kunstmatige lichtbron in de vorm van een lichtbak. Op basis van artikel 3.13, lid 4 van het Besluit natuurbescherming is het verboden om het geweer te voorzien van instrumenten om in de nacht te schieten. De door u benoemde middelen restlichtversterker en warmtebeeldversterker zijn zulke instrumenten om in de nacht te schieten. Op grond van artikel 3.26, lid 3 van de Wnb is het mogelijk om ontheffing te verlenen van het verbod op het gebruik van een geweer voorzien van een instrument om in de nacht te schieten.

In een brief aan de Tweede Kamer heeft de Staatssecretaris van het Ministerie van Economische Zaken in 2014 aangegeven dat een gewenst effect in de vossenbestrijding behaald kan worden door de inzet van verschillende middelen en methoden naast elkaar, waaronder kunstlichtgebruik⁴. Nachtelijke bestrijding met behulp van kunstlicht en nachtzichtapparatuur maakt het mogelijk om de aanpak van vossenbeheer plaatselijk effectiever uit te voeren en is het mogelijk om zekere, gerichte schoten te plaatsen. Het gebruik van passieve middelen in de vorm van nachtzichtapparatuur zoals warmtebeeldversterkers op geweren draagt bij om vossen in de nacht sneller te kunnen waarnemen en helpt tevens ook om goede schoten te nemen. Hiermee kan de effectiviteit van de uitvoering ook verhoogd worden, en leidt het tot slot voor minder verstoring van andere soorten of mensen in de omgeving.

Voor een effectieve en zekere bestrijding is het derhalve belangrijk dat de uitvoerder de vossen goed kan waarnemen, bijvoorbeeld door middel van nachtzichtapparatuur of een zogenaamde

³ Artikel 4.1 Nota van toelichting - Besluit van 11 oktober 2016, houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming (Besluit natuurbescherming)

⁴ Brief van de Staatssecretaris van EZ van 21 mei 2014, kenmerknummer: 28286 nr. 734

lichtbak. Wij verlenen u daarom ontheffing van het verbod van het gebruik van een geweer voorzien van een instrument om in de nacht te schieten. Het gebruik van kunstmatige lichtbronnen in de vorm van een lichtbak is in het kader van de bestrijding van de vos niet verboden. U heeft daarvoor geen ontheffing nodig.

Gebruik van een geweer dat is voorzien van een geluiddemper

U heeft een ontheffing aangevraagd voor het gebruik van het geweer voorzien van een geluiddemper. Op basis van artikel 3.13, lid 4 van het Besluit natuurbescherming is het verboden om het geweer te gebruiken voorzien van een geluiddemper. Op grond van artikel 3.26, lid 3 van de Wnb is het mogelijk om ontheffing te verlenen van het verbod op het gebruik van een geweer voorzien van een geluiddemper.

Het gebruik van een geluiddemper voorkomt (geluids-)overlast, zeker in meer dichtbevolkte gebieden en op nachtelijke momenten, en leidt tot minder verstoring voor fauna. Daarnaast voorkomt de geluiddemper gehoorschade voor degene die het geweer hanteert en de mensen in de nabijheid. Wij verlenen u daarom ontheffing van het verbod van het gebruik van een geweer voorzien van een geluiddemper. Hierbij merken wij wellicht ten overvloede op dat er voor het gebruik van een geluiddemper te allen tijde aanvullend een ontheffing van de Wet wapens en munitie noodzakelijk is, afgegeven door Justis. Het is aan de gebruiker van het geweer zelf om deze ontheffing te regelen.

Gebruik van het geweer vanaf of vanuit een stilstaand voertuig

U heeft een ontheffing aangevraagd voor het gebruik van het geweer vanaf of vanuit een stilstaand voertuig. Het gebruik van het geweer vanuit een stilstaand voertuig in het kader van beheer en schadebestrijding is niet verboden. Dit volgt uit artikel 3.16, lid 1 van het Besluit natuurbescherming, waaruit kan worden geconcludeerd dat het gebruik van het geweer slechts verboden is vanaf of vanuit een rijdend voertuig. U heeft voor het gebruik van het geweer vanuit een stilstaand voertuig dus geen ontheffing nodig.

Gebruik van een lokfluit

U heeft aangegeven gebruik te willen maken van lokfluiten. Deze zullen worden gebruikt om vossen binnen bereik van het geweer te krijgen. Het lokken van vossen met lokfluiten die de geluiden van prooidieren in nood nabootsen is een effectieve methode om vossen te lokken. Het gebruik van lokfluiten in het kader van de bestrijding van de vos is niet verboden. U heeft daarvoor geen ontheffing nodig.

Conclusie

Gelet op het voorgaande en de door u aangeleverde aanvraag en de toelichting in het FBP AS oordelen wij dat u helder uiteen heeft gezet waarom de door u aangevraagde middelen en methoden bijdragen aan het voorkomen van schade door de vos. Uw aanvraag beoordelen wij daarom positief en wij verlenen de gevraagde ontheffingen.

Met betrekking tot het gebruik van de hond merken wij op dat deze uitsluitend gebruikt zal worden als hulpmiddel om eventueel gewonde dieren op te sporen wanneer deze zich verscholen houden en/of geschoten dieren te apporteren. De hond is niet aangewezen als middel om daadwerkelijk mee te doden, het is slechts een hulpmiddel.

Uitvoeringsgebied

In 2021 vond het beheer van de vos plaats in de weidevogelkerngebieden en Natura 2000-gebieden met bodembroeders, en in een bufferzone van 3 km daaromheen. Er zijn volgens u verschillende argumenten om deze bufferzone onder deze ontheffing te handhaven. Dit licht u op p. 10 van uw aanvraag toe:

"Ten eerste kan uit in Nederland uitgevoerde onderzoeken afgeleid worden dat vossen, op zoek naar voedsel, nachtelijk tochten van 10 tot 20 km of meer kunnen maken. Bij deze tochten komen ze ook buiten hun territorium. Niet-territoriale, dus zwervende vossen, kunnen nog grotere afstanden afleggen. Per nacht kan dat meer dan tien kilometer zijn, hoewel het meestal minder is. Vossen houden zich vaak op buiten de broedgebieden, en komen daar 's nachts om te foerageren. Een beheerzone van 3 km geeft meer ruimte om vossen die in het broedgebied foerageren op broedende vogels, eieren en kuikens en rond het broedgebied leven te vinden en te doden.

Daarnaast zijn er praktische redenen om de bufferzone uit te breiden. Omdat het beheer 's nachts wordt uitgevoerd vanuit de auto is maar een beperkt gedeelte van het beheergebied

begaanbaar. De broedgebieden zijn vaak ontoegankelijk voor mensen en/of verkeer. Hierdoor leren de vossen snel waar ze wel en niet kunnen komen. Met het invoeren van een 3 km-zone kan er meer ruimtelijke variatie en dus onvoorspelbaarheid worden aangebracht in het beheer, en wordt de trefkans om een vos te vinden ook groter. Ook is het bij een bufferzone van 3 km beter mogelijk om gebruik te maken van natuurlijke grenzen; wegen kanalen, dijken etc., en deze grenzen van de zone op een kaart aan te geven. Vossen houden vaak bebouwing of infrastructuur aan als grenzen van het leefgebied. Met een bufferzone van 3 km kunnen de grenzen van het beheergebied makkelijker aangesloten worden op de inrichting van de omgeving, en hoeven de grenzen niet dwars door velden of waterwegen te lopen."

Wij constateren over het hanteren van een bufferzone nog het volgende. Een literatuuronderzoek naar een effectieve wijze van vossenbeheer, in opdracht van de Provincie Noord-Holland, heeft effectiviteit van de grootte van bufferzones ook onderzocht⁵. Hierin wordt geconcludeerd dat uit de in Nederland en omliggende landen (Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Zwitserland en Denemarken) uitgevoerde studies volgt dat een bredere bufferzone rondom weidevogelkerngebieden, in samenhang met de inzet van kunstlicht en instrumenten om in de nacht te schieten, een effectieve beheermaatregel kan zijn.

Wij gaan gelet op het voorgaande akkoord met het door u voorgestelde uitvoeringsgebied met een bufferzone van 3 km rondom de weidevogelkerngebieden en Natura 2000-gebieden, met in het terrein voor handhavers en uitvoerders herkenbare grenzen rondom deze gebieden.

Beheerperiode

Om de weidevogelkerngebieden, Natura 2000-gebieden en de bufferzone van 3 km daaromheen vossenarm te krijgen voor de start van het broedseizoen en deze gedurende het broedseizoen vossenarm te houden, stelt u een beheerperiode van 1 februari tot 15 juli voor. Dit legt u uit op p. 10-11 van uw aanvraag:

"Om de gebieden en de beheerzone van 3 km daaromheen vossenarm te krijgen (te zorgen dat er een lage dichtheid vossen in en rondom de broedgebieden is) voor de start van het broedseizoen, en gedurende het broedseizoen vossenarm te houden, wordt een beheerperiode van 1 februari tot 15 juli geadviseerd. Dit is gebaseerd op het broedseizoen van de grondbroeders, dat tot 15 juli loopt. In het Faunabeheerplan Algemene Soorten staat een beheerperiode beschreven van 1 februari tot 1 juni. Dit is gebaseerd op de ecologie van de vos – tot die tijd zitten de jongen onder de grond en slepen de ouders veel voedsel aan. Dat betekent echter niet dat ze daarna geen schade meer aanrichten. Daarom heeft de FBE besloten een ontheffing aan te vragen die gebaseerd is op de ecologie van de grondbroeders in de provincie. De laatste grondbroeders broeden tot ongeveer half juli – de beheerperiode in de ontheffingsaanvraag beslaat daarom 1 februari tot 15 juli. De beheerperiode kan worden opgesplitst in voorkomen en bestrijden. Midden maart breekt het broedseizoen aan. In de zes weken voor deze kwetsbare periode wordt in en om de gebieden het aantal vossen naar beneden gebracht om schade aan fauna te voorkomen. In deze tijd van het jaar zijn er minder zwerfende vossen die leeggevallen territoria overnemen (zie FBP AS). Tijdens het broedseizoen wordt schade aan grondbroeders bestreden door vossen die toch een weg naar de broedgebieden vinden te doden. Zeker in mei zijn vossen zeer actief omdat zij voedsel voor hun jongen aan moeten slepen. Ook de rechtbank Noord-Holland onderschrijft deze beheerperiode. De afgelopen jaren is, met uitzondering van 2020, een ontheffing voor deze beheerperiode reeds verleend."

In uw aanvraag geeft u aan dat u een langere beheerperiode aanvraagt dan wat in het FBP AS is benoemd. Hierdoor kijkt u dus af van hetgeen u in 2017 in uw FBP AS heeft vastgelegd. U kijkt hiervan af omdat u de beheerperiode beter wilt laten aansluiten bij het broedseizoen van vogels, omdat vossen ook na 1 juni nog weidevogelnesten met eieren of niet-vliegvlugge kuikens prederen en zo nog steeds schade veroorzaken. De beheerperiode van 1 februari tot 15 juli is van 2014 tot en met 2021 al mogelijk geweest, met uitzondering van 2020. In navolging van de rechtbank Noord-Holland heeft de Afdeling al eens uitgesproken dat deze beheerperiode niet te ruim in tijd is⁶. Op basis van het voorgaande zijn wij van mening dat de door u gevraagde beheerperiode voldoende is onderbouwd.

⁵ Van Bommel, F., Thissen, J. (2017) Literatuuronderzoek: Naar een effectieve wijze van vossenbeheer. Projectnummer 026-17. Van Bommel FAUNAWERK

⁶ ABRvS ECLI:NL:RVS:2015:3183, 14 oktober 2015, <https://www.raadvanstate.nl/@101669/201502702-1-a3/>

Predatie en weersomstandigheden in 2021

Afsluitend benoemt u in uw aanvraag nog dat het broedsucces van weidevogels in 2021 volgens u opvallend hoog was. Hierover schrijft u het volgende op p. 11-12 van uw aanvraag:

"Opvallend is dat het broedsucces van de weidevogels in 2021 vergeleken met de voorgaande jaren een stuk hoger was. Dit houdt onder andere verband met de hoge neerslag en lage temperatuur van dit voorjaar, die goede condities vormen voor het broedsucces van weidevogels. Doordat het een nat en koel voorjaar was is er later gemaaid, met als gevolg dat er tot later in het jaar lang gras beschikbaar was. Dit zorgde zowel voor meer voedsel – en dus een betere conditie van zowel kuikens als ouders - als voor goede beschutting tegen predatoren. In de jaren 2017 t/m 2020 waren vooral de maanden april en mei droger dan gemiddeld. Dit is precies wanneer de kuikens uit het ei kruipen en moeten opvetten. In deze jaren hebben de populaties weidevogels aanzienlijk meer predatieverliezen geleden dan in 2021.

Bij een samenloop van gunstige biotische en abiotische omstandigheden zullen populaties weidevogels een gemiddelde predatiedruk relatief goed kunnen opvangen. De afhankelijkheid van toevallig optredende gunstige weersomstandigheden zoals die van het voorjaar 2021 biedt helaas geen houvast voor het voortbestaan van de soorten. Het samenkomen van zulke gunstige omstandigheden wordt steeds onvoorspelbaarder. Weerpatronen worden grilliger, wat betekent dat er zeker gunstige jaren zullen zijn, maar dat deze steeds onvoorspelbaarder worden en dat we hier niet op kunnen rekenen om een gunstige staat van instandhouding van de weidevogelsoorten te garanderen. Zeker in de voorgaande jaren hebben deze veranderende weerpatronen sterk bijgedragen aan verzwakte of verkleinde populaties weidevogels die kwetsbaar zijn voor predatie. Gezien deze onvoorspelbaarheid en de steeds instabielere staat van instandhouding van de meeste weidevogelsoorten zullen alle zeilen bijgezet moeten worden om verdere bedreiging te voorkomen, met predatiebeheer als onmisbaar onderdeel."

Gelet op het hoge broedsucces van 2021, en de verklaring die u hiervoor heeft gegeven, zijn wij van oordeel dat deze incidentele verhoging van het broedsucces niet leidt tot andere besluitvorming van ons. Dat het broedsucces en daarmee de levensvatbaarheid van de weidevogelpopulaties nu begonnen is aan een constante groei kan op basis van één afwijkend jaar nog niet worden geconcludeerd. Gelet op alle andere hiervoor genoemde informatie is bestrijding van de vos naar ons oordeel nog steeds noodzakelijk.

Conclusie

Wij beoordelen uw aanvraag van 25 oktober 2021 voor een ontheffing op grond van artikel 3.10, lid 2 van de Wnb, in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna als deugdelijk gemotiveerd. Uit de door u aangeleverde aanvraag, en de onderbouwing zoals opgenomen in het Faunabeheerplan Algemene Soorten 2017-2023, blijkt naar onze mening voldoende dat het genoemde wettelijk belang in het geding is. Het is ons niet gebleken dat er momenteel een andere bevredigende oplossing bestaat. Er wordt naar ons oordeel geen afbreuk gedaan aan het streven om de vos in zijn natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. Voorts zijn wij van mening een intensivering van de bestrijding van de vos in weidevogelkerngebieden en in Natura 2000-gebieden met bodembroeders, in aanvulling op de reeds bestaande mogelijkheden van de landelijke vrijstelling, leidt tot een afname van het predatiepercentage bij weidevogels.

Bijgaand treft u ons besluit waarmee wij de door u gevraagde ontheffing verlenen. De ontheffing wordt verleend om van 1 februari 2022 tot 15 juli 2023, alleen in de periode van 1 februari tot 15 juli en alleen tussen zonsondergang en zonsopkomst, en met gebruik daarbij van kunstmatige lichtbronnen, instrumenten om in de nacht te schieten, en geluiddempers, in het uitvoeringsgebied zoals weergegeven op de kaart opgenomen in de bijlage van dit besluit.

In dit besluit nemen wij voorschriften en beperkingen op, onder andere betreffende toezicht en handhaving.

Besluit

Zaaknummer OD.356532

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

Gelezen

- Het Faunabeheerplan Algemene Soorten 2017-2023
- De aanvraag van Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland van 25 oktober 2021

Gelet op

- de artikelen 3.8, 3.10, 3.25 en 3.26 van de Wet natuurbescherming
- paragraaf 3.3.3 van het Besluit natuurbescherming
- titel 3.1 van de Regeling natuurbescherming
- de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland
- ons besluit van 18 juli 2018 inzake onze goedkeuring van het Faunabeheerplan Algemene Soorten 2017-2023

Overwegende dat

- het opzettelijk vangen en doden van vossen door grondgebruikers op hun eigen gronden ter voorkoming van schade aan de wilde flora en fauna reeds is toegestaan op grond van de landelijke vrijstelling;
- de aanvraag voldoet aan de gestelde eisen in de Beleidsregel natuurbescherming Noord-Holland van 6 september 2016;
- voldoende is aangetoond dat schade aan wilde fauna en meer in het bijzonder aan grondbroedende (weide-)vogels wordt veroorzaakt door de vos;
- in voldoende mate blijkt dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- door het verlenen van de gevraagde ontheffing geen afbreuk wordt gedaan aan het streven om de vos in zijn natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.
- er door het verlenen van de gevraagde ontheffing in aanvulling op de landelijke vrijstelling van de vos een substantiële bijdrage wordt geleverd aan de bescherming van grondbroedende (weide-)vogels in weidevogelkerngebieden en de Natura 2000-gebieden met bodembroeders.

Besluiten

1. aan Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland te Haarlem op grond van artikel 3.10, lid 2 en artikel 3.26, lid 3 van de Wet natuurbescherming ontheffing te verlenen van:
 - a. artikel 3.10, lid 1, onder a van de Wet natuurbescherming (verbod vangen en doden vossen);
 - b. artikel 3.16, lid 1 sub a van het Besluit natuurbescherming (verbod gebruik van het geweer tussen zonsondergang en zonsopkomst);
 - c. artikel 3.13, lid 4 van het Besluit natuurbescherming (verbod gebruik van het geweer voorzien van een geluiddemper);
 - d. artikel 3.13, lid 4 van het Besluit natuurbescherming (verbod gebruik van het geweer voorzien van een instrument om in de nacht te schieten);om met gebruikmaking van de middelen geweer (al dan niet voorzien van een geluiddemper of instrument om in de nacht te schieten), lichtbak en hond, niet zijnde een lange hond, en de methoden gebruik van het geweer vanaf of vanuit een stilstaand voertuig en lokfluit, opzettelijk vossen (*Vulpes vulpes*) te vangen en te doden ter voorkoming en bestrijding van schade aan wilde fauna.
2. het uitvoeringsgebied van deze ontheffing te bepalen op de Natura 2000-gebieden, weidevogelkerngebieden en 3 km bufferzone zoals weergegeven op de kaart opgenomen in bijlage 2 van dit besluit.

Op grond van artikel 5.3 van de Wet natuurbescherming verbinden wij aan dit besluit de navolgende voorschriften, beperkingen en geldigheid.

Voorschriften en beperkingen

1. De Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland blijft als houder van de ontheffing verantwoordelijk voor het naleven van de bepalingen en voorschriften die aan deze ontheffing zijn verbonden.

2. De Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland kan jachtaktehouders door middel van een machtiging gebruik laten maken van deze ontheffing. De gemachtigde dient daarom - tezamen met de machtiging - een kopie van deze ontheffing van de Faunabeheereenheid te ontvangen.
3. De Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland moet de kaart van het uitvoeringsgebied, zoals bepaald in besluitpunt 2, in een geografisch informatiesysteem (GIS) online beschikbaar maken op haar website via <https://fbenoordholland.nl/ontheffingsgebieden-vos>.
4. Op de naleving van het in of krachtens de wet gestelde wordt toezicht gehouden door de door de provincie Noord-Holland aangewezen ambtenaren en andere daartoe bevoegde personen.
5. De gebruiker van de ontheffing moet (een kopie van) de machtiging en (een kopie van) de ontheffing bij zich dragen of bewaren in het voertuig wat wordt gebruikt ter uitvoering van de ontheffing. Deze documenten dienen op eerste aanvraag aan genoemde toezichthouders getoond kunnen worden. Genoemde documenten mogen langs elektronische weg, leesbaar worden getoond.
6. Het gebruik van de ontheffing mag niet eerder plaatsvinden dan nadat de ontheffinghouder of -gebruiker vóór 17:00 's middags, elektronisch melding heeft gemaakt bij de toezichthouders van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord middels het meldformulier via https://www.odnhn.nl/Wet_natuurbescherming/Soortenbescherming/Beheer_schadebestrijding
7. Gedode dieren dienen in ieder geval ter voorkoming van de verspreiding van ziekten zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk voorafgaand aan de eerstvolgende zonsopgang na het doden te worden opgeruimd.
8. De gemachtigde mag zich laten vergezellen door mede-uitvoerders.
9. De Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland rapporteert jaarlijks aan Gedeputeerde Staten over de, op basis van deze ontheffing, uitgevoerde maatregelen middels haar jaarverslag⁷. Het jaarverslag wordt op de website van de FBE Noord-Holland beschikbaar gesteld.

Geldigheid

De ontheffing is geldig van 1 februari 2022 tot 15 juli 2023, alleen in de periode van 1 februari tot 15 juli en alleen tussen zonsopgang en zonsopkomst.

Overige wetgeving

Indien deze ontheffing gebruikt wordt in of grenzend aan een Natura 2000-gebied, dient er een beoordeling te hebben plaatsgevonden in het kader van de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied. Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland is zelf verantwoordelijk voor de afstemming met de relevante onderdelen uit de Wnb.

Zorgplicht

Voor de soort waarvoor wij u ontheffing verlenen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorschriften. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wnb, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is nadelige gevolgen voor deze soorten te voorkomen. Daarnaast dient een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt op grond van artikel 3.24, lid 1 te voorkomen dat het dier onnodig lijdt.

Kennisgeving

Dit besluit wordt door ons geplaatst op www.officielebekendmakingen.nl.

⁷ Het jaarverslag zoals bedoeld in artikel 11.8 van de Omgevingsverordening NH2020, d.d. 22 oktober 2020

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Neemt u dan contact op met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) via 088 – 102 13 00. Wij verzoeken u hierbij het zaaknummer OD.330565 te vermelden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,
namens dezen,

[REDACTED]
Afdelingsmanager Regulering Leefomgeving
Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN)

- Bijlage:
- 1 - Aanvraag
 - 2 - Uitvoeringsgebied
- Kopie aan:
- Afdeling Toezicht & Handhaving
 - Provincie Noord-Holland, Afdeling Beleid Groen

Rechtsbescherming

U en andere belanghebbenden die het niet eens zijn met dit besluit, kunnen binnen 6 weken, gerekend vanaf de dag na datum van verzending van dit besluit, een bezwaarschrift indienen bij gedeputeerde staten van Noord-Holland, ter attentie van de secretaris van de Hoor- en adviescommissie, Postbus 3007, 2001 DA HAARLEM.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval het volgende bevatten:

- uw naam, adres, postcode en woonplaats;
- de datum;
- over welk besluit het gaat (u kunt het beste een kopie van dit besluit bijsluiten);
- de redenen waarom u het niet eens bent met het besluit;
- uw handtekening.

Het indienen van een bezwaarschrift schorst de werking van dit besluit niet.

Indien onverwijlde spoed dit vereist, kunt u de voorzieningenrechter van de Rechtbank Noord-Holland, Sectie bestuursrecht, Postbus 1621, 2003 BR HAARLEM vragen om een voorlopige voorziening te treffen. U kunt het verzoekschrift ook digitaal bij de rechtbank indienen via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Voor meer informatie verwijzen wij naar www.rechtspraak.nl. Voor de behandeling van het verzoek wordt griffierecht geheven.

De provincie wil bezwaren tegen besluiten graag op informele wijze behandelen. Als uw bezwaar in aanmerking komt voor deze informele behandeling nemen wij op korte termijn telefonisch contact met u op. In verband hiermee verzoeken wij u om in uw bezwaarschrift het telefoonnummer te vermelden waarop u overdag bereikbaar bent. Voor meer informatie over de informele behandeling kunt u telefonisch contact opnemen met provincie Noord-Holland.